

Бојана Б. Удовичић
Универзитет у Крагујевцу
Педагошки факултет у Ужицу
Студент докторских студија

УДК 371.3::821-93
821.163.41.09-93-31 Милинковић М.

ПРОБЛЕМСКИ ПРИСТУП САВРЕМЕНОМ РОМАНУ ЗА ДЕЦУ (Миомир Милинковић: *Воденица код Три јарца*)

Апстракт: Проблемско проучавање романа у настави омогућава висок квалитет интерпретације и вишеструко ангажовање ученичких знања, умења, искустава и стваралачког мишљења. Изазивање проблемских ситуација омогућава ученицима да се суочавају са изазовима и самостално проналазе решења и одговоре.

У раду се, на конкретном примеру интерпретације романа *Воденица код Три јарца* Миомира Милинковића, показује како се проблемским приступом роману могу остварити васпитнообразовни и функционални циљеви наставе. У роману је описан живот сеоске, школске деце, чије село изненада посећују ванземаљци, киднапују два ученика и претварају их у чипове. Креативним говором, комбинацијом реалног и фантастичног, аутор је на модеран и савремен начин понудио садржаје који су блиски свету младих реципијената. Овај савремени роман о одважном дечјем колективу, иновативне и динамичне фабуле, са вешто описаним ликовима, благим хумором и ненаметљивом педагошком поруком, мотивише ученике да самостално откривају проблемска жаришта и покрећу своју радозналост, креативност и машту.

Кључне речи: проблемски приступ, роман, дечја дружина, настава, интерпретација.

1.

По предметном програму за српски језик и књижевност, роман *о дечјим дружинама* обрађује се у шестом разреду осмогодишње основне школе. Оптимално време за реализацију предвиђа три школска часа. Циљеви обраде романа односе се на ширење ученикових сазнајних видика, формирање властитог погледа на свет, развијање способности доживљајног читања, уочавање мотива за понашање књижевних ликова, обликовање маштовитих представа књижевног простора, разликовање аутора од приповедача и уочавање књижевних перспектива. С друге стране, ови романи су блиски деци и тематиком и ликовима, тако да је на наставнику да организује час тако да сваки ученик изрази своје мишљење, јер искуство показује да су ученици, претходно добро мотивисани за читање, препуни утисака и коментара.

Роман *Воденица код Три јарца* Миомира Милинковића¹ је савремени роман за децу о дечјим дружинама, настао из пишевог уверења да деца у одређеном тренутку свог одрастања имају потребу за авантуром, доказивањем зрелости и самосталности, што их наводи да се удружују у колектив и заједничким снагама остварују циљеве. Аутор романа прати оквире раније описаних дечјих дружина, али уноси иновације у овај жанр, у „погледу теме, фабуле и ликова” (Ристановић 2013: 391). Наизглед сасвим обична дечја дружина сусреће се са потпуно необичним, фантастичним, ванземаљским ликовима попут оних у бајкама, који одводе двоје школске деце у намери да их претворе у чипове, што су и раније радили са децом из других средина. У причи не учествују само овоземаљска бића, већ и ванземаљци, биљке полиглоте, животиње које разумеју и говоре језиком људи. Догађаји су изложени прегледно и занимљиво, са функционалним заплетом који интригира и ефектним расплетом. Вођена вештим и занимљивим језиком романописца, деца овај роман читају у једном даху. Пролазећи кроз двадесет и три приче проживљавају све невоље којима су изложени главни јунаци, боре се са њима и на крају деле радост срећне завршнице.

Циљ рада је да се дефинишу основни принципи проблемског приступа у обради романа, али и да се помогне наставнику да унапреди свој рад и применом различитих механизма подстакне и упути ученике у разумевање вишеслојне структуре романа, у циљу богаћења и унапређивања наставне праксе.

Главни задатак рада је да се укаже на високе естетске домете савременог романа *Воденица код Три јарца* Миомира Милинковића и на неке од могућности за његову методичку интерпретацију.

2.

Роман је веома сложена уметничка структура, како због обимности, сложености тематско-проблемске грађе, вредносних чинилаца и захтева наставне интерпретације, тако и због бројних литерарних проблема које намеће током читања и проучавања. Сви вредносни чиниоци у тематској структури романа међусобно се прожимају, допуњавају, надовезују и условљавају, што омогућава оригиналне рецепцијске и сазнајне путеве и различите могућности проучавања у настави. Текст романа има интеграциону улогу и око себе окупља и групише одговарајуће садржаје из различитих

¹ Историчар књижевности Миомир Милинковић је рођен у Буковику код Прибоја, 1948. године. Као универзитетски професор радио је на Учитељском факултету у Ужицу. Објавио је многобројне књижевнокритичке студије и научне радове. Од белетристичких дела издвајају се збирка песама *Краљевство за децињство*, за коју је добио награду „Сима Цуцић”, за *Травку вечности* добио је награду „Паун Петронијевић”, потом *Лей у свету*, *Писмо јалебу*, збирку приповедака *Шара на глану*, и др. Овај роман (*Воденица код Три јарца*) је његов првенац.

предметних подручја, али због узрасних ограничења у тумачењу је потребно показати доста инвентивности и упорности да се ученици оспособе да поступно уочавају, препознају и образлажу основе његове предметности. Тумачење романа веома је деликатан и захтеван програмски задатак, заснован на читању „које је прва претпоставка у сазнавању и интерпретацији књижевног уметничког дела” и предуслов за разумевање и правилну рецепцију (Смиљковић, Милинковић 2008: 83).

Решавање проблемских ситуација један је од начина да се изразе креативне и стваралачке могућности наставног процеса. Основни циљ проблемске наставе књижевности је „мисаоно ангажовање ученика, односно оспособљавање ученика за самосталан стваралачки рад, за развијање њихових истраживачко-стваралачких способности у току обраде уметничког текста” (Милатовић 1996: 42). У интерпретацији романа проблем може да проистиче из образлагања уметничког доживљаја, поступка којим су обликоване композиција, тематска грађа, ликови, или из порука, теза и неких других вредносних елемената дела. Проблемски облик могу добити и „захтеви да се открива функционалност облика приповедања, уметничка улога наратора, да се упоређују ликови, поједине важне сцене” и слично (Бајић 2000: 116). Такође, бројне „умјетничке слике које имају пренесено, тј. метафорично, алегорично и симболично значење, могу бити повод за разматрање разних проблемских вишезначности (Ђуричковић Калезић 2014: 298). Овим могућности проблемског проучавања романа нису исцрпене, већ су само наговештене неке од њих. Налажење и решавање проблема „зависи од учениковог читалачког искуства, интелектуалних способности, од способности да открива и решава проблеме” (Милатовић 2013: 323). Проницањем у срж појединих проблемских сегмената, ученици могу отворити читав низ паралелних, међусобно повезаних проблема, који се односе на етичка, егзистенцијална, морална питања, животне ставове и дилеме. Успостављањем овакве дискусије на часу, подиже се ниво логичког закључивања ученика, интуитивности, унапређује се запажање, култура изражавања и дају се смернице за практично решавање свакодневних, животних ситуација.

Час књижевности, заснован на проблемском приступу, има специфичну унутрашњу организацију и обухвата следеће фазе: стварање проблемске ситуације, дефинисање проблема и метода рада, самостални истраживачки рад ученика, анализа и корекција резултата рада, нови задаци за самостални рад ученика. Павле Илић упозорава да би те фазе и њихов редослед кроз који пролази наставни час, организован по овом систему, требало узети само начелно, јер би „стриктно придржавање назначене организације таквог часа и инсистирање на свакој фази и њиховом редоследу, увек и по сваку цену, водило ка њеном шематизовању и формализацији” (Илић 2006: 99). Поступак проблематизовања има променљиву структуру, изграђену од

радњи чији избор и комбиновање зависе од врсте проблема, усклађених са обликом рада и категоријом стваралачког решавања проблема. Важно је нагласити да имплицирање проблемских ставова намеће индивидуалност у доношењу закључака и формирању судова. Сваки интерпретатор дело доживљава на себи својствен начин, тако да ће и проблеми бити другачији и сагледани са различитих гледишта. Пишући роман, као компактну целину, писац је рекао све што је желео рећи. Структура романа је погодна за различита тумачења, јер стално провоцира читаоца да у складу са индивидуалним карактеристикама (узрасном, искуством, психичком структуром личности, временском дистанцом са које се роман посматра) открива нове видове рецепције и поновним читањем добија другачије одговоре. Да је роман отворена структура за различита тумачења, а истовремено и затворена, мистична целина, сведоче речи Милије Николића који пише: „Књижевно дело не нуди отворене и формулисане проблеме, већ само пружа поводе за њихово постављање. Сва проблематика која је обликована као уметничка предметност, већ је добила своја коначна решења... Сва наша проучавања, анализе и интерпретације уметничких текстова само су спољашња мисао и у књижевном делу не могу ништа да помере и промене” (Николић 1992: 106).

Карактеристично за проблемску ситуацију је то што истовремено укључује и познато и непознато, „а пажња ученика је усмерена према непознатом, које актуелизује познато и чија синтеза доводи до формулације проблема” (Гајић 2004: 52). Проблемски задаци, засновани на аналитичком приступу роману, намећу образлагање утисака изазваних читањем дела, анализу књижевних ликова, уочавање језичко-стилских особености, идеја, симболике, сликовитих уметничких призора, стваралачких погледа на живот и слично. Ако избегнемо површинско сагледавање романа, сваки значајније обликован сегмент може се наметнути као проблем. При уочавању, формулацији и решавању проблема, инсистира се на самосталности ученика, при чему им се омогућава да истражују, греше, покушавају, откривају и, уз сталну мисаону активност, постепено решавају проблеме. Тако њихов пут до сазнања неће бити праволинијски, већ вијугав и испреплетан мрежом проблема који ће отежавати долазак до циља, а стечена знања биће трајнија, спремна да се трансфером интегришу у друге области и нађу своју практичну примену.

У проблемском приступу улога наставника књижевности видно се мења у односу на улогу у традиционалној настави. Раније је наставник био предавач или интерпретатор, а сада постаје организатор наставног процеса, који благовремено припрема ученике за анализу романа, усмерава их да нађу суштину књижевног дела, да разумеју појединости које са њим егзистирају, подстиче на креативност и каналише начин и редослед излагања. Проблемским приступом, савремена настава књижевности афирмише и ствара самосталног, креативног и активног ученика.

3.

Радња романа је смештена у амбијент живописног планинског села² у Србији, које потреса вест о нестанку двоје деце којима се након излета у околној шуми губи сваки траг. Стари млинар прижељкује да му се из иностранства врати син са породицом и настави његов занат и живот у селу. У међувремену, Земљу посећују чудна бића која киднапују двоје деце у намери да их претворе у чипове. Желе да завладају нашом планетом и становништво претворе у роботе. Тај план разоткрива сложна дечја дружина, у чему им велику помоћ пружају пси Шарко и Гаров. Након бројних заврзлама, успевају да ослободе другове и отерају ванземаљце одакле су и дошли. Деци се на крају придружује и унук старог млинара, који се са родитељима враћа у село, решен да заврши школу у завичају и настави дедин занат.

Самим почетком романа и сликом села, напуштених предела, необрађених њива и запуштених ливада, небриге мештана за село које је у непосредној близини града, писац изражава жал за временима када је село живело, одисало лепотом, плодношћу, веселим жагором деце у школском дворишту, чега више нема. Одумирање српских села, старих заната, нестаје са последњом генерацијом људи који живе у њему. Жеља писца је да се то промени и овим романом покушава да приближи деци данашњице чари и лепоте живљења на селу. Патњом старог млинара настоји да пробуди свест младих читалаца да се запитају куда води овај свет ако нам младе генерације одлазе у свет трагајући за бољим животом, напуштајући корене, заборављајући порекло и традицију. Да би прича о одумирању села била блиска данашњем читаоцу, писац уводи дијалог млинара Боже и новинара који посећују самоуслужну воденицу и праве репортажу о њој. Мотив воденице није случајно приказан у роману. Он представља дуговечност, трајање, очување, нашу традицију, дух пријатељства и заједништва и није чудо што се баш ту деца окупљају и што у једном делу романа воденица представља замену за школску клупу и место где деца проводе највише времена. По неком старом веровању и причању о воденицама, дознајемо да их посећују виле, вештице и чудна онострана бића, зато писац баш у воденици скрива ванземаљца који потом постаје прави дечак.

Окупљену дружину одржава заједнички циљ у коме доминира снага колектива и другарства. Да је писац поносан и везан за српску традицију и корене, говори нам и назив дружине коју Чекатало назива Коло. Инспирацију за назив дружине дечак је нашао у игри. Док су се играли „Иде маца око

2 „Некада је у селу живело неколико стотина људи, а данас ту има више кућа него становника. Иако је десетак километара од града, на пролазнике оставља утисак напушеног насеља у коме је мало живота, а исувише корова, запуштених ливада и необрађених ораница. Уназад деценију-две у школи је учило више од двеста ђака, а сада их је свега тринаесторо.” (Милинковић 2013: 5)

тебе” дошли су на идеју да дружину назову Коло. Оно симболизује воденички точак који се окреће, коло је круг и Земља је округла и круг се креће и све је у круговима. Али оно што је део нашег традиционалног фолкора управо је *коло*. Овај назив може представљати и пишчеву намеру да укаже на нераскидивост веза међу друговима, на пријатељство које руши све препреке.

Ликови у роману су веома разноврсни, како по узрасту, тако и по нивоу знања, навикама и карактеру. Писац паралелно приказује однос позитивних ликова (учитељица Бојана) и негативних (учитељ Јоле). У самој дружини деца су приказана као веома одговорна, зрела, без међусобних несугласица. Као посебна вредност овог романа истиче се подједнако добар и изражен опис и дечака и девојчица. Милинковић је цео свој радни век провео са децом и омладином, па је управо то разлог што је у понашању ликова приметио и забележио толико појединости и специфичности које настоји приближити читаоцима. Ту се не мисли само на однос дружине према учитељима, родитељима, или одраслима уопште, реч је о међусобним односима деце пубертетског узраста која на један суптилан начин изражавају емоције. Аутор на посебан начин, уз присуство хумора, истиче дечју радозналост, маштовитост, склоност шалама, али указује на њихову озбиљност и очекивану одговорност када су у питању озбиљне колективне акције.

Иновативност овог романа огледа се у појави ликова из света маште и фантастике. Ванземаљци који киднапују Дару и Жарка, појава њихове летелице, савремена технологија, импресионирају машту младих читалаца. Појава ванземаљаца који планирају инвазију на Земљане, како би их клонирали и претворили у роботе који ће уништити живи свет на земљи, који ће искористити рудна налазишта и минерале за просперитет свог народа, закупља пажњу младих рецепијената. Они будним оком прате радњу у ишчекивању будућих догађаја. Посебно је импресиван лик дечака Ника, кога су ванземаљци киднаповали и претворили у чип, који ради у њиховој летелици, претварајући другу децу у чипове и оспособљавајући их да извршавају наређења ванземаљаца. Он је највише помогао дружини у расветљавању проблематике везане за чипове и дао је допринос у ослобађању друге деце. Необично су приказани сеоски пси Гаров и Шарко, који говори више језика, разуме говор животиња, биљака, људи, али и ванземаљаца. Ова необична особина дата псу указује на повезаност деце са животињама. Доста мистичних бића срећемо у два поглавља романа („Златни град” и „Чудесни бунар”), која по речима Цвјетина Ристановића „искачу из главног тока радње и представљају самосталне епизоде, са доста елемената класичне бајке” (Ристановић 2013: 103). Чак је и место у ком је радња приказана, Манитанов до, сама по себи мистична, застрашујућа, улуви страх и језу онима који се у њему нађу. За тај предео везане су бројне приче и легенде још из доба турске владавине.

Поред ових необичних ликова, посебну пажњу привлачи лик учитеља Јола. Његовим појављивањем у роману писац настоји па прикаже друштвене прилике времена у ком је роман настао. Сам назив странке у коју је учлањен, Странка дугих прстију, симболично представља његов положај у друштву. То је један корумпиран, зловољан и недобронамеран човек, жељан положаја, позиције, човек који је одлучан да оствари своје интересе не питајући за цену. Своје недолично понашање изражава и односом према деци, тако што их бије, малтретира и понижава, а то код њих изазива анимозитет и непослушност, па чак и револт. Учитељ Јоле својим понашањем у многоме подсећа на учитеља Паприку из Ћопићевог романа *Орлови рано леије*. Пошто родитељске молбе и приговори на понашање учитеља нису имали одјека код директорке Јоке Кркобабић, која није вратила учитељицу Бојану у школу, родитељи су решени да сами нешто предузму. Наиме, одлучују да децу не шаљу у школу, већ да, уз договор са учитељицом Бојаном, код старе воденице организују наставу и независно од школе, а директорка покреће тужбу. Писац наводи: „У историји дечјих несташлука дешавало се да ђаци избегавају школу, па чак да се одмећу у хајдуке или пирате, али да им родитељи сами забране да долазе на наставу – е то досада нико у свету није забележио” (Милинковић 2013: 22).

Кроз несвакидашњу и динамичну радњу, зачињену дозом хумора, а посредством вешто описаних ликова, писац нуди ненаметљиве педагошке поруке. Прича о млинару Божи који је у старости остао сам на селу провлачи се кроз цео роман и указује на поразне последице одласка младих из села и замирање српског села које је стожер нашег друштва. Вест да се Божин син враћа из Канаде и његова намера да обнови воденицу и отвори млекуару у којој би запослио раднике даје наду и наговештава извесну обнову живота у селу. Ипак тај појединачни случај не даје много оптимизма, али подстиче на размишљање. Колективна и удружена снага јача је од појединачне и писац указује колико су слога и заједништво важни у сваком послу ког се прихватимо.

Поред необичних ликова и догађаја, роман је прожет дозом хумора и шале. Хумор је благонаклон, безазлен и има забављачку функцију, али у појединим деловима и васпитну. Понекад хумористички делови служе да би се унела разиграност у роман, појачала динамика и ведрина. Реакције смећа произлазе из различитих ситуација и односа. На самом почетку романа, на један шаљив начин приказује се разговор млинара Боже са новинарима. Божа збија шале на свој рачун и препричава догађаје из своје младости које памти. Реч је о мишу Грицку који му је изгрицкао бркове док је пијан лежао у кревету. Стихови које Чекетало на излету смишља зраче позитивним дечјим хумором, који није нападан нити вулгаран, већ питак, благ и допадљив, искрен и близак деци:

„Гледао сам одраније
Како Јоле ђаке бије.
Кад је на њих много љут,
Танак му је врбов прут.
Тад их редом шала није,
Млати питком бураније!
До срца нас то уболо,
Па створисмо своје Коло.
Јер ми више шала нисмо,
Од када се удружисмо.” (Милинковић 2013: 27)

Дозу хумора примећујемо и у односу Зоре и Чекетала, где увиђамо симпатије међу школским друговима. Њихово свакодневно задиркивање и негирање заљубљености не пролази неопажено од стране другара, што Часлава наводи да осмисли стихове:

„Чекетало, Чекетало
То сви знамо, нема збора -
Највише се њему свиђа
Другарица наша Зора!” (Милинковић 2013: 104)

Као и у већини других савремених романа за децу, и овде је реченица кратка, без сложених граматичких и синтаксичких структура. Колико писац познаје дечју психологију сведочи начин приповедања који је близак младим читаоцима, тако да они лако могу да се поистовете са главним ликовима и ситуацијама кроз које пролазе. Смењују се дијалози и монолози, уз присуство хумора, што радњу чини пријемчивом деци. Писац на један непосредан, сликовит начин преноси своје мисли и осећања. Углавном су употребљене речи које деца свакодневно користе, али има и оних за чије значење морају тражити објашњење: „жрвањ”, „чибук”, „злостављати”, „самопоздање”, „декламује”, „турски караван”, „полиглота”, „неприкосновени ауторитет”, „просперитет”, „експонати”, „апсорбују”, „модулатор” и друге.

У роману су присутне брзалице, загонетке као што су: „Ја прођох по крај злокотлокрпове куће, где злокотлокрп котле крпи, а злокотлокрповица ручак кува; око њих триста и троје злокотлокрпчади”, „На једна врага уђеш на двоја изађеш. Кад мислиш да си ушао, ти си у ствари изашао”; фразеологизми: „Моја судбина је у мојим рукама”, „Лако се научи оно што се воли”, „Не бери бриге”, „Само да су живи и здрави”, „У ђавољској се кочији провозала, дабогда!”, „Слеп код очију”, и сл. Као што доликује дечјој литератури, језик овог романа обилује персонификацијом. Оживљавањем објеката, предмета, писац ствара један посебан свет у ком су предмети доживљени као жива бића. Тако је „пој камена испуњавао и подизао Ђорђа”, „школско

двориште бивало веселије”, „сунце се нагињало брду”, „воденица је душу дала” и слично. Дело обилује метафорама, које су блиске младом рецепијенту, а најзанимљивије су: „као киша око Крагујевца”, „рукопис ти је као да су ти чавке скакале по свесци”.

4.

Ученици добијају задатак да прочитају роман *Воденица код Три јарца* Миомира Милинковића и припреме одговоре на истраживачке задатке. Оспособљени су за самосталну анализу књижевноуметничких дела и процену естетских, језичких и стилских вредности дела. Упознати су са радом аутора и имају критички однос у проблемском приступу роману. На часу који претходи обради романа, ученици су подељени у групе, добили су истраживачке задатке и радне налоге да прочитају роман и припреме се да о њему говоре. Неопходно је да у дневник читања забележе утиске о прочитаном роману, издвоје његове основне одлике, забележе неки најзанимљивији део, а затим приступе изради истраживачких задатака.

1. Образложите проблеме којима се у роману писац уметнички бави.
2. Забележите податке о ликовима, њиховим поступцима и особинама.
3. Забележите пишчеву поруку.
4. Издвојите и запишите напознате речи.

Пошто су ученици благовремено добили глобалне и конкретне задатке, основни део рада на проучавању дела обавиће код куће. На час ће доћи припремљени, тако да ће моћи активно и стваралачки да тумаче књижевно дело и излажу о појединим питањима.

Артикулација часа:

Уводни део:

Прочитали сте роман М. Милинковића *Воденица код Три јарца*; Свако од вас доживео га је на свој начин. Шта вас је у роману посебно узбудило и подстакло на размишљање? Када прочитате наслов романа, на шта помислите? О каквој воденици је реч?

Истицање циља часа: на овом и наредном часу, ми ћемо изучавати роман *Воденица код Три јарца*:

Главни део часа:

Издвајање проблемске ситуације:

Ово је роман првенац савременог дечјег писца Миомира Милинковића. Хајде да покушамо на основу досадашњих информација и дискусија да

формулишемо самостално бар један проблем (а може и више). Ученици дају предлоге: Који су то уметнички чиниоци дела? Шта чини уметничку вредност дела? Како се она може протумачити?

Формулисање проблема:

САГЛЕДАВАЊЕ УМЕТНИЧКИ ВРЕДНИХ ЧИНИЛАЦА РОМАНА *Воденица код Три јарца*

Да бисмо решили постављени проблем разложићемо га на уже проблеме и приступити његовом решавању. Ученици настоје да обухвате различите аспекте проблема и записују их у свеске. Закључујемо: У циљу анализе уметничке вредности Милинковићевог приповедања, треба истражити:

- Тему, поруку, мотиве;
- Структурне елементе дела, композицију;
- Уметничке поступке;
- Језик и стил писца.

Следи самостални истраживачки рад ученика. Радиће у групама, свака група добиће радни листић са различитим истраживачким задацима.

1. група

Испитајте шта је инспирисало писца да напише овај роман.
Протумачите наслов романа. О каквој воденици је реч?
Размислите и одговорите какво значење роману даје воденица.
Одредите место и време вршења радње у роману.
Пронађите у роману и прочитајте како је писац описао село Раван.
Опишите што сликовитије главни догађај у роману.
Шта се на крају дешава са Жарком и Даром?

2. група

Ко је главни лик романа?
Ко је вођа дружине?
Наведи још неке чланове дружине.
Који су позитивни, а који негативни ликови у роману?
Утврдите како су обликовани ликови у роману?
У чему се састоји сукоб мештана (родитеља) са учитељем Јолом, директором, властима? Како бисте тај сукоб посматрали из угла детета, а како из угла одраслог човека?

Опишите како бисте ви дали допринос у спасавању деце, да сте члан дружине Коло.

3. група

Како је дружина открила где се налазе киднапована деца?

Зашто су пси помогли деци када нису хтели да их приме у дружину?

Опишите лик Шарка.

Испитајте да ли је писац у приповедању знао да се приклони језику својих ликова (да се у говору са њима мање-више идентификује)? Пронађите примере.

Пронађите хумористичка места и утврдите изворе хумора.

4. група

У овом роману има и бајковитих елемената. У којим поглављима срећемо елементе класичне бајке? Образложи.

Кроз какве авантуре деца пролазе у овим поглављима?

Које су пишчеве поруке? Наведи и образложи.

Замислите да сте новинари и да треба да направите репортажу о овом роману. Који од ликова бисте изабрали за саговорника? Направите кратак интервју са њим.

Након завршеног рада, представници група извештавају, остали допуњавају и коригују одговоре.

Домаћи задатак: Написати састав из перспективе Жарка и Даре. Шта се њима догађало од тренутка када су киднаповани, како су се осећали, о чему су размишљали, шта су схватили и научили, да ли су се променили и како?

5.

Методичка обрада савременог романа *Воденица код Три јарца* Миомира Милинковића, заснована на начелима проблемске наставе, усмерена је на процењивање уметничке и естетске вредности текста. Ученицима су дати поуздани критеријуми за процену и анализу текста и упутства за рад у циљу развијања критичког односа према тексту и подстицања ученика да самостално решавају проблеме и пронађу најбоље начине за њихово решење.

Овај савремени роман поседује дозу иновативности у модерном начину казивања, у погледу тематике и ликова, што свакако завредњује пажњу младих читалаца и богати њихово сазнање. Традиционални елементи на које се писац ослања задовољавају сегмент поучности у роману, не занемарујући сегмент игре који забавом поучава. Све то упућује нас да закључимо да би роман у будућности могао да нађе место у школским програмима као део изборне лектире у другом циклусу образовања.

ИЗВОР

Милинковић (2013): Миомир Милинковић, *Вогеница код Три јарца*, Београд: Booklend.

ЛИТЕРАТУРА

- Бајић (2000): Љиљана Бајић, *Методички урилази књижевноуметничком делу*, Београд: Књижевност и језик.
- Гајић (2004): Olivera Gajić, *Problemska nastava književnosti u teoriji i praksi*, Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Илић (2006): Павле Илић, *Српски језик и књижевности у наставној теорији и пракси: методика наставе*, Нови Сад: Змај.
- Калезић Ђуричковић (2014): Софија Калезић Ђуричковић, Савремени методички приступ роману, у: Грујић, Арсенијевић (ур.), *Методички дани: Компјенције васпитача за друштво знања*, Кикинда: Висока школа струковних студија за образовање васпитача, 296–305.
- Милатовић (1996): Вук Милатовић, *Књижевно дело Иве Андрића у настави*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Милатовић (2013): Вук Милатовић, *Методика наставе српског језика и књижевности у млађим разредима основне школе*, Београд: Учитељски факултет.
- Николић (1992): Milija Nikolić, *Metodika nastave srpskog jezika i književnosti*, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Ристановић (2013): Цвијетин Ристановић, Роман о дјечијој дружини, *Детинство*, 3/2013, Нови Сад, 102–104.
- Смиљковић, Милинковић (2008): Стана Смиљковић, Миомир Милинковић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Врање-Ужице: Учитељски факултет.

Bojana B. Udovičić
University of Kragujevac
Faculty of Education in Užice
PhD student

PROBLEM-BASED APPROACH TO A CONTEMPORARY NOVEL FOR CHILDREN

(Miomir Milinkovic: *Vodenica kod Tri jarca*)

Summary: Problem-based approach in teaching literature offers a high quality of interpretation and enhances children's abilities, knowledge, experiences and creative thinking. Through problem-based situations, students face challenges and deal with them more effectively by finding solutions on their own.

In this paper, on the example of the interpretation of the novel *Vodenica kod Tri jarca* (*The Three Goats Mill*) by Milorad Milinkovic, the author presents a way of using the problem-based approach to achieve educational and functional teaching goals. This novel depicts the life of children in a village, suddenly visited by aliens. The aliens abduct two children and turn them into chips. Milinkovic combines realistic and fictional elements to write a modern and creative story whose content is close to young readers. This contemporary novel depicts a group of very brave children; the plot is innovative and dynamic, the characters are well-described and the moral of the story is subtle but strong – all these facts can motivate students to deal with problems and enhance their curiosity, creativity and imagination.

Key words: problem-based approach, novel, group of children, teaching, interpretation.